

eigen-
p deze
aan
en en
willen,
gebruik-
zaam
leunen
schap,
ebben,
lthbaar,
ltharis-
S. Hul-
aan een
ds zijde
us niet,
emeen-
n, het
rder-
gen en
an een
familie-
a hun
r door
ndmaal
houden
te ver-
p gewet-
wat de
schrijft:
gemeen-
het
gli wist
van elk
gem-
van van
werke-
bij het
ap met
meente
ers tel-
te het
ofd was,
watting
te laten
zijn wij,
al allen
worden
broods
ids ons
n, maar
ind van
soveren,
te eten
te men
ze dub-
breiding
is ge-
t, bij de
aar liet
tus zijn
et knis)
elk der
pod liet
en eens
midden
t uit de
bij het
breken,
en sym-
s offer,
dat de
deringe
e in hun
Schrift
lezuklen
housen.
nd niet
r de zul-
en. Het
arnhar-
familie-
b daar-
den
ristelijke
loog ge-
stelt dur-
akkelijk
eomd-
delanch-
toon-
den ver-
ingheid
veeleer
n moet
u heeft
wel uit-
en met
id, hem
de ons
enparij
s beroe-
kan, dat
Schrift
n staan,
ben van
de
gezegd;
moorde-
oond van
akt. Of
it moge-
hebben,
iemand
ur den
n wiens
ter wel
n, heeft
Dispu-
getoog
nie, dat
ou gaan,
Schrift
slervoor
terdaad
kunnen
er deze
oedani-
g

laat de Schrift zich nergens uit; een bepaalde straf op zelfmoord is zelfs in de wet van Mozes niet te vinden; dat de zelfmoord zonde is, kan alleen worden afgeleid uit het algemeen gebod, dat de mensch niet dood mag slaan. We mogen het leven van onzen medemens niet aantasten en dus ook niet ons eigen leven, omdat God de Heere alleen meester van ons leven is.

Nu is er, merkt Voetius terecht op, slechts één zonde, die als zoodanig onvergeeflijk is, en dat is de zonde van lastering tegen den Heiligen Geest. Christus zelf heeft in Marcus 3: 28 gezegd, dat elke andere zonde vergeven kan worden, alleen deze niet. Aangezien de zonde van zelfmoord nu met de zonde van lastering tegen den Heiligen Geest niets te maken heeft, leert de Schrift ons dus, dat deze zonde als zoodanig niet onvergeeflijk is. Intusschen, al is elke andere zonde op zichzelf vergeeflijk, de Schrift voegt hieraan toch nog een zonde toe, die evenmin vergeven kan worden, wanneer zij tot het sterven toe wordt voortgezet, n.l. de zonde van onboetvaardigheid en de verwerping van de genade Gods. Wie niet tot opecht geloof tot waarachtige boetvaardigheid komt vóór zijn sterven, gaat verloren. Dat de zonde van zelfmoord nu altoos gepaard zou moeten gaan met deze zonde van onboetvaardigheid en verwerping van de genade Gods tot den einde toe, betwist Voetius echter. Er kunnen zeker gevallen zijn, waarin de zelfmoord het schrikkelijk gevolg van deze onboetvaardigheid en verwerping der genade is, zoals bij Judas Iskariot. Al was er bij Judas een erkenning van de zonde, door hem begaan, de waarachtige boetvaardigheid, die tot God uitdrijft, ontbrak, en waar hij wanhoopde aan de genade, maakte hij een einde aan zijn leven. Maar zekerheid, dat dit in alle gevallen van zelfmoord aldus is, hebben we niet. Vooreerst is het mogelijk, dat iemand, nadat hij bijv. vergif heeft ingenomen, om zich zelf van kant te maken, nog uren lijden moet, voordat de dood intreedt, en in deze uren kon hij nog tot waarachtig berouw komen. De moordenaar aan het kruis is evenzeer eerst in zijn stervensuren gered geworden. En ook wanneer zulk een bekeering in de stervens-uren ons onmogelijk schijnt, omdat de dood terstond en plotseling is ingetreden, mag daarom door ons geen absoluut oordeel worden uitgesproken. Het is toch mogelijk, zegt Voetius, dat zulk een persoon gedurende zijn leven wel waarachtig bekeerd is geweest; dat de boetvaardigheid in algemeen zin genomen dus in zijn hart als hebbelijkheid woonde, en dat deze boetvaardigheid vroeger zich reeds heeft uitgestrekt niet alleen over de verleden, maar ook over de toekomstige zonden. Indien dat niet zoo ware, zouden we aan de zaligheid van zoo menig kind Gods moeten twifelen, want een plotselinge dood kan maken, dat van berouw over een bepaalde zonde, die dit kind Gods vlak voor zijn sterven deed, geen sprake meer kan wezen. Het gewone zeggen, dat wie zelfmoord pleegt, daardoor de mogelijkheid van boetvaardigheid zich afsnijdt en dat daarom deze zonde onvergeeflijk zou zijn, gaat dus niet op.

Hierbij komt in de tweede plaats, dat niet van elken zelfmoord kan gezegd worden, dat hij geschiedt met het goede doel om Gods gebod te overtreden. Voetius wijst op verschillende gevallen van zelfmoord, waarbij geen Christen het wagen zal te denken, dat daarmede de hoop der zaligheid is afgesneden. Zoo bijv. op de maagden in de dagen der eerste Christenvervolging, die liever zich zelf doodden, dan onteerd te worden door hun heulen, en op de bekende voorbeelden van kapiteins op een schip, die zooals Van Speyck liever de lont in het kruit staken, dan zich zelf aan den vijand over te geven. Al acht Voetius in deze beide gevallen het doodden van zich zelf niet geoorloofd, omdat het feitelijk zelfmoord is, toch zal het Christelijk oordeel over dezelfde zeker niet te hard wezen. Degene, die deze zonde deden, deden het met een goed en edel doel. Hetzelfde geldt natuurlijk evenzeer in die gevallen, waarin onwetendheid van het kwaad, dat men bedrijft, tot verontschuldiging kan strekken, zooals bij zeer jonge kinderen, of wanneer men door een dwaalbaar misleid, Gode meent een dienst te bewijzen, gelijk menige ascet door overdeven vasten en zelfkastijding zijn leven verkort heeft, en er zelfs secten in Rusland worden gevonden, die zelfmoord als de hoogste offerande aan God beschouwen. Het religieuze fanatisme, dat zulk een mensch tot zelfmoord drijft, neemt wel het zondig karakter van deze daad niet weg, maar strekt toch tot verontschuldiging, vooral wanneer men te doen heeft met misleide volgelingen. En eindelijk wijst Voetius ook op die gevallen, waarin een paroxysme van de diepste melancholie een overigens vroom mensch er toe brengen kan een einde aan zijn leven te maken, omdat dit eigenlijk met krankzinnigheid op één lijn moet worden gesteld. Luther heeft dan ook aan een vrouw, wier man om deze reden zelfmoord had gepleegd, een zeer troostrijken brief geschreven, om haar op de barmhertigheid Gods te wijzen, waaraan ze ook in dit geval niet vertwijfelen mocht. In al deze hier genoemde gevallen wanneer overigens een waarlijk vroom leven is voorafgegaan, is geen reden om aan het behoud der ziele te wanhopen.

Anders staat het natuurlijk, wanneer een leven in zonde en ongelooft met zelfmoord geëindigd wordt, omdat men het leven moe is, voor schande of straf vreest, of aan de wroeging van het geweten wil ontkomen. Hier is nu zeer zeker weinig hoop. Maar zelfs in zulke gevallen wilden onze vaders toch niet, dat men een beslissend oordeel zich zou aanmatigen, maar werd er uitdrukkelijk op gewezen, dat men het oordeel aan God had over te laten. Het sterkst spreekt hier wel wat

Calvin, die zoo dikwijls van te groote strengheid en hardvochtigheid beschuldigd wordt en die toch juist in zulke gevallen zoo uiterst teer en voorzichtig was, over den zelfmoord van Saul schreef. De zonde, die Saul beging door een einde aan zijn leven te maken, keurt hij zoo beslist mogelijk af. »Als een wild en woest dier, schrijft hij, kon Saul in zijn angst en benauwdheden zich niet meer tot God verheffen om bij Hem hulpe te zoeken; zelfs vergat hij in die oogenblikken, dat het een vrome altoos ongeoorloofd is, geweldadig een einde aan zijn leven te maken, in plaats van geduldig af te wachten welk einde God voor hem beschikt heeft. Maar op grond van dien zelfmoord Saul te veroordelen, durft Calvin niet. »Wat met de ziel van Saul na zijn sterven geschiedt, gaat hij voort, weten we niet, het zou zelfs zonde wezen, al te nieuwsgierig hierin te willen doordringen; we hebben hem over te laten aan het oordeel Gods.»

Dr. H. H. K.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvangen: Van M. J. D. te Sneek f 2.50; van de wed. E. d. N. te Rotterdam, met vriendelijke schrijven f 10 fte gave; uit het busje van de H. M. C. te Amsterdam f 2.50; van de J. C. C. Voigt te Ouderkerk a/d IJssel f 2.50; van de v.d. Velde te Kralingen, vernameld voor het jubileum f 11.25; van den heer W. Hovy te Zeist, uit de Unie-collecte te Amsterdam f 5; van de A. v. d. Berg, van de Geref. Meisjesvereniging Dorcas te Zwijndrecht f 5.

Dr. J. H. HOUTZAGERS.

Leestafel.

SCHOUWKALENDERS VOOR 1914.

Het jaar nadert weer zijn einde en ook nu weer zonden verschillende uitgeverij- en blad hun scheurkalender voor het komende jaar ter bespreking toe.

Wij ontvingen een zestal.

I. »FILIPPUS: Christelijke Kalender, uitgegeven door het GEREFORMEERD TRAKTAATGENOTSCHAP »Filippus« bij F. P. D'Huy, Middelburg.

Het schild beeldt ditmaal den inhoud uit van de gelijkenis van »den barmhartigen Samaritaan«. Het blok geeft voor iederen dag, naast aanwijzingen van leesstukken uit de Schrift, een tekst en bij dien tekst een toepasselijk woord. Aan de achterzij der blaadjes stichtelijke verhalen. Zoowel schild als blok maken een aangename indruk.

Als premie is er aan toegevoegd, die niet ondienstelijke verklaring van het BOK VAN DEN PROFET AMOS door Dr. D. HOK, dienaar des Woords bij de Geref. Gemeente Keek te Rijkhuizen. Een werk waarvan de lezing zeer zeker den zin van dit Bijbelboek kan verhelderen.

II. »DE OLIJFTAK« met als ondertitel »Onze kleine vertoochter«. Uitgave van Oosterbaan en Le Gointre, Goes.

Met dezen christelijken scheurkalender is, zooals de uitgeverij ons berichten, »thans samen- gestompen de vroeger door hen uitgegeven kalender »Barnabas«.

Op het schild twee bijbelplaatsen: Ps. XVIII: 3 »De Heere is mijn Steenrots en mijn Burch« en Jesaja XXX: 2 »Een Schuilplaats tegen den vloed« en in verband daarmee, een knap geteekende burch op een rots in onstuimige zee. Het blok waarop het LUTHER-lied: »Een vaste Burch is onze God« — bevat voor iederen dag een blaadje met tekst en toelichting, aanwijzing van Schriftufoelstukken en aan de achterzijde verhalen.

Ook bij dezen Kalender is een premie en wel een zeer actuele. NEERLANDS HERSTELLING (Nov. 1813) door J. FOKKENS. De schrijver zegt in zijn uit GEREFORMEERDE VOORDEEL »Sedert 12 Mei 1910 het ambt van Hoofd der Christelijke te Eeninge heb neergelegd, besteedde ik een deel van mijn vrijen tijd aan het onderzoek van de Geschiedenis van Nederlands Herstelling. De vrucht daarvan wordt hier den welwillenden lezer aangeboden«. De literatuur over zijn onderwerp is door den heer FOKKENS met zorg gemaakpleegd en zijn boek laat zich met genoegen lezen.

III. GELUSTREERDE CHRISTELIJKE SCHOUWKALENDER, J. H. Voorhoeve, Den Haag. Het schild geeft twee bijbelteksten waarin het woord »Vrede« de grondgedachte is, I Sam. 3: 6 en Psalm 34: 15b. Dan het woord uit Jesaja XI: 6—8 op niet onoverdientelijke wijze in beeld gebracht.

De blaadjes geven datum en leesstukken en verder alleen een tekst, soms bij den tekst ook een versje. Op de achterzij der blaadjes, korte meditaties of verhalen.

Ter kenschetsing en tevens als nadere toelichting van de afbeelding op het schild laat ik hier volgen wat achter het blaadje van Zaterdag 3 Januari staat:

— Vol verrukking staan wij op de schoone voorstelling, die ons mooi getekend schild, naar de beschrijving van den profet Jesaja, ons geeft van den idealen toestand, die eenmaal op aarde zal gevonden worden.

Terwijl ik dit schrijf, worden wij dagelijks geschokt door de schrikkelijke berichten van den oorlog in de Balkanlanden. Hoe vele menschen zijn er als 't ware geslacht geworden. Hoe roepen wij bij het hooren van geruchten van oorlogen en van allerlei vreeselijke dingen, die rondom ons plaats vinden, met den Psalmist uit: »Hoe lang nog, Heere!»

Maar dan richt ik mijn blik op het liefelijk tafereel van den Wereldvrede. Dan verheldert de hoop het gelaat. Dan vindt het hart rust. Wat zal het zijn, als in vervulling is getreden hetgeen in Jesaja XI geschreven staat!

»De wolf zal met het lam verkeeren, en de luipaard bij den geitenbok nederliggen, en het kalf en de jonge leeuw en het mestvee tezamen, en een jongens zal ze drijven. De koe en de beren zullen te zamen weiden, hare jongen zullen te zamen nederliggen, en de leeuw zal stroo eten gelijk de os... Men zal nergens leed doen noch verderven op den pansen berg mijner heiligheid. Want de aarde zal vol zijn van de kennis des Heeren, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.«

Bijzonder fraai zijn in dezen gelustreerden kalender de plaatjes, die tusschen de blaadjes zijn ingevoegd en aan de gebruikers een lieve verrassing zullen geven.

IV. Ten slotte de drie kalenders, die, zonder onder de rubriek christelijke scheurkalenders te

vallen, ons toegezonden zijn door de Firma LA RIVIERE EN VOORHOEVE te Zwolle:

1. NEERLANDIA 1914.

Een fraai gelustreerde kalender, met op het schild een artistiek uitgevoerd Hollandsch binnenhuisje en op ieder van de 365 datumblaadjes, waaruit het blok bestaat, een kiekje uit NEDERLAND of ook uit NED.-INDIE. Stadsgezichten, zeegezichten, landschappen, kasteelen. Bij een 100-tal kiekjes beschrijvende tekst, bij de overige korte onderschriften.

Als proeve laat ik hier volgen de beschrijving bij het kiekje van den Willebrordspuit te Zoutelande (Zeeland):

— Bij het boomlooze Zoutelande bevindt zich in de duinen een diepe waterput, die, als de Bonifaciusput bij Dokkum, altijd goed water geeft en, als deze, alomtatig moet zijn van een Christen-zending uit vroeger tijd, n.l. van Willebrord, die, in 694 uit Engeland naar ons land overstekende, te Westkapelle moet zijn geland.

2. DE EEL-PROVINCIE. Weekkalender voor 1914.

Het schild in kleurendruk met in den kop een hollandsch landschap en op de kanten de wapens onzer elf provincies.

Het blok bevat voor elke week een groot blad waarop van boven een plaat, — een landschap, een stadspand, of ook kleederdacht uit een der provincien van ons land.

Mooi werk.

En dat blad biedt ook plaats voor allerlei aantekeningen.

3. GELUSTREERDE KINDERKALENDER.

Deze, voor kinderen bijzonder aardige kalender bevat 200 plaatjes, waarbij allerlei verhalen, spelletjes, muziekstukjes, raadsels, vertellingen voor dienen enz.

— Ware schat voor kinderen.

Laat mij aan deze bespreking van de drie door LA RIVIERE EN VOORHOEVE te ZWOLLE, ons toegezonden kalenders toevoegen, dat de platen, die daarin voorkomen, over het geheel zoo mooi zijn, dat zij verdienen te worden bewaard.

Om dit bewaren te vergemakkelijken, heeft de firma LA RIVIERE EN VOORHOEVE en voor de platen in haar kalender NEERLANDIA en voor die in haar KINDERKALENDER, een album verkrijgbaar gesteld, waar die platen en plaatjes kunnen ingeklapt.

Op het stuk van den scheurkalender, die ook ten onzent »er in is gegaan« — voor een veertig jaar was althans »de Christelijke« hier in het land nog onbekend, — alsoo een ruime keus. En al zijn de drie laatste hier door mij besproken, ook niet specifiek Christelijk, toch zullen zij in een christelijk gezin alteminst misplaatst zijn.

G.

Uit de Pers.

In de Gelderische Kerkbode schrijft Dr. Schouten van Arnhem het volgende voortreffelijke woord over de hulp, die de vrouw in de Kerk aan de aanbten bewijzen kan:

Dat de vrouw in het ziekenbezoek kostelijke hulpdiensten aan het ambt kan bewijzen, is, dunkt ons, boven allen twijfel verheven. Hier opent zich een ruim arbeidsveld, waarop zij met de gaven, haar door den Heere geschonken, weerkren kan tot eere van Gods naam en tot heil van den naaste.

Het ligt niet in onze bedoeling dit ziekenbezoek in het algemeen ter sprake te brengen; wij willen meer in het bijzonder de aandacht vestigen op het bezoeken van die kranken, die in een ziekenhuis zijn opgenomen. Hoe meer wij deze inrichtingen bezoeken, hoe meer zien we de overtuiging aan ons indringen, dat zich hier een heerlijk arbeidsveld voor de vrouw in het midden der gemeente bevindt. Het komt schier dagelijks voor, dat jongedochters en vrouwen, uit andere plaatsen, in een ziekenhuis moeten opgenomen worden, om aldaar een bijzondere behandeling te ondergaan. Soms worden zij weken en maanden achtereen in zulk een inrichting verpleegd. Wat het zeggen wil, in een ziekenhuis in een vreemde stad te moeten vertoeven, ver verwijderd van bloedverwanten en vrienden, bevocht dunkt ons, niet in het licht gesteld te worden. Het licht maakt zich van deze patiënten een gevoel van verlatenheid meester! Terwijl anderen, die in haar onmiddellijke omgeving liggen, dagelijks bezoek ontvangen, liggen zij daar eenzaam en verlaten, terwijl zij slechts een enkele maal door de lanten bezocht kunnen worden. Hoe verder zich de patiënte weg woot, hoe minder bezoek zij ontvangt, want het ontbrekt bij degenen, die haar zouden willen bezoeken, meestal aan tijd of aan geld, of aan beide.

Wie eenigszins met het leven op de hoogte is, kan zich den toestand van zulk een patiënte in den vreemde wel indenken.

Nu wil het ons voorkomen, dat hier een arbeidsveld open ligt voor onderscheidene zusters in het midden der gemeente. Welk een kostelijke gelegenheid, om hulpdienst aan het ambt te bewijzen, in zulke vrouwenlief is een vrouw veel beter op haar plaats dan een man, ook al is die man een predikaat.

Niet alleen de leden onder kerken zullen een bezoek van zusters der gemeente zeer op prijs stellen, maar ook de anderen, die zich in de taal bevinden, leuen er proflit van trekken. Wij zouden het dan ook ten eerste toelichten, indien door de Kerkeraden van de groote steden gebruik werd gemaakt van bezoeksters, vooral met het oog op de vrouwelijke patiënten uit andere plaatsen, welke in de ziekenhuizen worden verpleegd.

Hier is een rijk arbeidsveld, dat op de komst van onze vrouwen wacht. Hier kan een woord van onderrijding en vermoesting gesproken worden, tot degenen die in lijden zijn. Hier kan een gebod, aan het einde van het bezoek, liefst ten aanhooren van de andere patiënten gedaan, een rijken zegen afwerpen.

Het wil ons voorkomen, dat er meerdere zusters in de gemeente zijn te vinden die zich, desgewenscht, gaarne voor zulk een arbeid willen geven. Indien onze Kerkeraden konden besluiten enkele zusters voor dezen arbeid aan te zoeken, zouden zij in een dringende behoefte voorzien.

In onze dagen, nu het vrouwenvraagstuk van alle zijden aan de orde gesteld wordt, is het noodig dat ook wij de roepstem verstaan, die door deze beweging tot ons uitgaat.

De vrouw behoeft in het midden der gemeente niet tot rust en stilzitten gedwongen te worden. Zonder dat zij in eenig ambt wordt geplaatst, of dat aan haar het stemrecht wordt verleend, kan zij nuttig werkzaam zijn in den dienst des Heeren. Daar zijn onderscheidene terreinen waarop zij komen kan tot de opvoeding van de haar door den Heere geschonkene gaven. Met name onze ziekenhuizen met de vrouwelijke patiënten uit den vreemde wachten op haar komst.

»Ik ben krank geweest, en Gij hebt mij bezocht,« zoo zal de Heere in den dag der dagen tot de zijnen zeggen.

En op de vraag: »Heere, wanneer zij Gij krank geweest en hebben wij U bezocht« zal Hij antwoorden: »Voor zooveel zij dit één van mijne minste broeders gedaan hebt, zoo hebt gij dat Mij gedaan.«

Waar de zaak van het bezoeken der kranken in den dag der dagen ter sprake gebracht zal worden, daar moge dit ons prikkel en spoornag zijn, om ons van de hoogte betekenis van dit werk te doordringen. Wat door de kinderen der wereld gedaan wordt uit pure menscheijvendheid, moet door ons verricht worden gedrongen door de liefde van Christus.

Wat kan zulk een arbeid, in de vrees des Heeren ondernomen, rijke winste afwerpen!

Winsten voor haar, die zich voor deen arbeid geven, want de zegende ziel zal wel gemaakt worden, en die bevochtigt zal ook zelf een vroeger regen worden.

Winsten voor zovle arme lijdenden, die behoefte hebben aan een medelijdend hart en aan een medelievend woord.

Winsten voor de eere van den Naam des Heeren, die ook door deen arbeid zal worden grootgemaakt en verheerlijkt.

Officieele Berichten.

Korte notulen van de vergadering van de classis Almkerk, gehouden 25 Sept.

Art. 1. De, de Jong opent, namens de roepende kerk van Werkendam A, de vergadering, laat ringen Ps. 84: 3, leest Ps. 84 en gaat voor in gebed.

Art. 2. De ereditiebriefen worden nagezien.

Art. 3. De notulen worden gelezen en onveranderd goedgekeurd.

Art. 4. Het modernamen wordt aldus vastgesteld: Ds. de Jong, voorzitter; Ds. Bosch, assessor; Ds. Pontier, scriba.

Art. 5. De voorzitter spreekt uit de blijdschap der classis, dat Ds. v. d. Zanden tweemaal voor eene roeping naar elders bedankte; maar ook de droefheid der classis, dat Ds. de Jonge de roeping naar Bunschoten A aannam.

Art. 6. Met leedwezen wordt kennis genomen van een schrijven van de classis Ap. en een van de classis Am.

Art. 7. Het rapport omtrent de gehouden kerkvisitatie geeft stof tot dankbaarheid.

Art. 8. Ds. de Jonge ontvangt acte van ontslag. De kerk van Sleeswijk verkrijgt tot consulent Ds. de Jong, terwijl classisbeurten worden toegedeeld om de kerk weken.

Art. 9. De kerk van Waardhuizen ontvangt eene aanbeveling voor haar collecteren voor een nieuw kerkgebouw.

Art. 10. Ds. Bosch rapporteert aangaande den evangelisatiearbeid.

Art. 11. Over den classicaal zondingsdag, te houden 25 Kerstdag, wordt nader gehandeld. Ds. Ingwersen hoopt dat mededeelingen te doen.

Art. 12. De classisbeurten worden geregeld.

Art. 13. Wegens het vertrek van Ds. de Jonge worden de volgende deputaten benoemd: evangelisatie, Ds. Pontier; collecte Theol. Fac., Ds. v. Rennes; collecte hulpbehoevende kerken en zending heidenen en mohammedanen, Ds. v. d. Zanden; ad examina, Ds. v. Rennes; art. 49 K.O., Ds. de Jong.

Art. 14. Collecten worden getind. Volgend kwartaal: Theol. school en hulpbehoevende kerken buiten de classis.

Art. 15. Volgende vergadering: te Nieuwendijk, 18 Dec., v.m. 9½ uur. Almkerk is roepende kerk.

Art. 16. Wegens de principiële bezwaren van enkele broeders met het oog op het vervoer op Zondag, wordt er besloten gene afgevaardigden te zenden naar het afscheid van Ds. de Jonge.

Art. 17. De voorzitter richt woorden van dank tot Ds. de Jonge, voor al wat hij voor de classis geweest is; waarop Ds. de Jonge met hartelijke woorden afscheid neemt.

Art. 18. Nadat Ds. de Jonge is toegezongen Ps. 121: 4 eindigt deze, op verzoek van den voorzitter, met dankzegging.

Namens de classis:

G. J. PONTIER, h. t. scriba.

Kort verslag van de vergadering der classis Axel gehouden, te Terneuzen op Donderdag 2 October 1913.

Art. 1. Bij afwezigheid van den praeses opent de assessor, Ds. G. R. Kuiper, de vergadering, doet zingen Ps. 105: 3, leest Ps. 123 en 124 en gaat voor in gebed. De praeses der roepende kerk van Axel (B) in middels ter vergadering gekomen, spreekt een welkomstwoord.

Art. 2. Het modernamen bestaat uit Ds. Chr. Bruina, praeses, Ds. J. H. Lammertama, scriba, Ds. G. R. Kuiper, assessor.

Art. 3. De credentiaal worden nagezien. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd.

Art. 4. Ingekomen: 19. Handelingen. Congres voor Geref. Evangelisatie met verzoek om bijdrage in de kosten van volgend congres, welk verzoek wordt ingewilligd; 20. Verzoek om steun voor een emigratie dienaar des Woords. Eveneens ingewilligd; 30. Twee droeve mededeelingen van verschillende classis.

Art. 5. Op voorstel van Axel (A) aangevuld op verzoek van Oostburg, besluit de classis voortaan in plaats van driemaal jaarlijks viemaal te vergaderen, waarvan één keer te Oostburg of Schoonhoede.

Art. 6. Een voorstel van Zaamslag om den classicaal onslag te herzien, wordt gesteld in handen eener commissie tot onderzoek in loco ter voorlichting eenvolgende classisvergadering.

Art. 7. Bij rondvraag naar art. 41 D.K.O. gaat de vergadering, ter behandeling van tuchtzaken, over in comite.

Art. 8. De vergadering pauzeert. Bij heropening wordt gezongen Ps. 133: 1.

Art. 9. De kerken van Axel (A) en Axel (B) vragen classicale approbatie der stukken harer a.s. ineenstemming. Na onderzoek door daartoe aangewezen deputaten worden met eenige bespreking deze stukken goedgekeurd waarbij de classis haar hartelijke vreugde uitspreekt over den gewenschten voortgang en het verblijvende einde van de onderhandelingen der beide kerkeraden. Gezongen wordt Ps. 133: 3.

Art. 10. Door deputaten voor evangelisatie wordt gerapporteerd omtrent den arbeid te Kloosterzande. De arbeid te Aardenburg en Breskens zal worden voortgezet met dien verstande, dat Ds. van 2 Sant de liefdebeurten, tot nog toe geschonken aan Breskens, voortaan zal besteden aan Aardenburg.

Art. 11. Een ontwerp wijziging grensregeling der kerken in Oost-Zeeuwach-Vlaanderen wordt aangehouden. Eveneens de bespreking van de handelingen der Part. Synode en het rapport van den classicaal zondingsdeputaat. Rapport kerkvisitatie wordt uitgebracht.

Art. 12. Rapport openbare schuldbelijdenis bij overtrijding 7e gebod wordt aangehoord en goedgekeurd. Het zal worden gedrukt en enkele exemplaren zullen aan de verschillende kerken worden gezonden.

Art. 13. Classicale deputaten worden met geringe mutates herbenoemd.

Art. 14. De classis besluit voortaan te vergaderen in de maanden Januari, April, Juli en October.

Art. 15. Volgende vergadering D.V. 7 Januari 1914. Plaats van samenkomst: Terneuzen. Roepende kerk: Hoek.

Art. 16. Ouderling J. de Feyter gaat voor in dankzegging, waarna de praeses sluit.

Op last der vergadering.

G. R. KUIPER, h. t. assessor.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

J. te R. vraagt toelichting van het volgende vers:

»Ik zie een rijker koor
Van zangers voortgesproten,
En 't eenmaal need'rig woord
Hersteld in fierer loten:
»Zie Helmers aan hun hoofd!
hem, wiens ervaren hand
De Lesbiaansche lier
met volle krachten spant,
Met eed'len zwier bespeelt;
en 't eigen vuur in de aderen,
Wroekt Loo's de moederspraak,
de glorie onzer vaders
In hymnen, humer waard,
en heft uit Hollands pruim,
Thans stuwende op den wind,
den lauwer van hun kruin
Der vale tijd in 't oog.«

Dit vers is van Bilderdijk. Het werd geschreven in 1811. Het was toen de zoogenaamde Fransche tijd. Veelal was voorzichtigheid noodig voor ieder die zijn oud-vaderlandsche gezindheid in dicht of onacht openbaarde, die scheen te hopen op een herstel onzer onafhankelijkheid, en in de Fransche overheersching een ramp zag voor ons vaderland.

Toch zwegen de dichters niet. Bilderdijk noemt er hier twee. De een is Helmers, naar wien in zijn vaderstad Amsterdam thans drie straten zijn genoemd. Hij is de vervaardiger o.a. van het bekende lied »De Hollandsche natie«, dat den eenen herdruk na den anderen beleefde. Enige regels van dat gedicht waren oorzaak, dat het toenmalig Fransch bewind maatregelen tegen den dichter wilde nemen. Juist toen echter stierf hij.

De Lesbiaansche lier herinnert aan het eiland Lesbos in den Griekschen Archipel, hetwelk het vaderland is geweest van vele beroemde mannen en vrouwen, o.a. van de dichters Sappho. Met de lier wordt de dichtkunst bedoeld.

Loo's was mede een dichter uit den tijd van Helmers en Bilderdijk. Deze laatste wil dus zeggen:

Ik zie een schaar van dichters, die vergoeden zullen wat ontbrak, gelijk de jonge uitspritsels in het woord zich verheffen en het schoon maken. Helmers is de eerste in de rij dezer dichters; hij bezit kracht en sierlijkheid, Loo's is door een zelfden gloed beziel en handhaaft onze schoone moedertaal, waar onze vaders roem op droegen in verzen die vaders waardig. Zoo wordt het land weer verheven door de roemrijke herinnering aan het verleden en de tijd moet het machteloos aanzien.

Of Bilderdijk wat veel zei, inzonderheid omtrent Helmers, kan hier gevoeglijk blijven rusten.

De heer J. E. te Z. is zoo vriendelijk ons te melden, dat er, behalve de genoemde vertalingen van »Job« nog eene bestaat, te weten: Het boek Job in dichtmaat door Jan Messerschert van Vollenhoven, Amsterdam 1812. Voorts meldt ons de heer W. G. te Z., dat er nog een berijming van het Boek Job bestaat voor het Ned. Volk door E. F. H. Wolf, pred. te Valburg en Homoet, Amsterdam, H. de Hooch & Co., 1871. Ook deren lezer dank!

B. B. te R. Mei »De Fabelen van Gellerts« bedoelt men die van den Duitschen dichter en schrijver welke in 1769 te Leipzig stierf als hoogleraar. Alle fabelen zijn berijmd en niet moeilijk te verstaan. Er is ook indertijd een berijmde vertaling in het Nederlandsch van verschenen. De fabelen dagteekenen gelijk men ziet uit de achttiende eeuw. De bedoelde overzetting in onze taal zal nu ook ongeveer honderd jaar oud zijn, en is, zoover ik weet, in den boekhandel niet meer verkrijgbaar.

Is ook bekend, vraagt W., wie het diamantslijpen heeft uitgevonden?

Dere kunst vond Lodewijk van Berken, of Van Berghen, te Brugge, in Vlaanderen, uit. Hij had nauwelijks de school verlaten, toen hij de ontdekking deed, dat twee diamanten, wanneer hij ze tegen elkander wreef, »elkander aangrepen«. Hij nam derhalve eenige, lef ze op klei, wreef ze tegen elkander, en verlamde het daar afvallend diamantpoeder, door welks hulp hij, met meewerking van zekere raden, die hij zelf uitgevonden had, aan deze steenen een polijsting kon geven, en ze naar welgevallen kon slijpen.

In den jaar 1475 sloep hij voor den Hertog van Bourgondie, Karel den Stouten, een diamant van aanzienlijke grootte. In vervolg van tijd vond Clemens Brago, een Milanees, de kunst uit, om diamanten met figuren te besnijden. Eerst in de 16e eeuw begon men het glas met den diamant te snijden, hetwelk men voorheen met stalen stiften en gloeiend ijzer gewoon was te doen.

HOOGENBERG.

Buitenland.

Duitsland. Jaarfeest van een moderne zondingsvereniging.

Den 16den September hield de Algemeene Evangelisch-Protestantsche Zondingsvereniging te Brunswijk hare 29ste jaarvergadering. Op die samenkomst was de Evangelische bond, de algemeene Deutsche taalvereniging, de »Vrienden der Evangelische vrijheid«, de Gustaaf-Adolf-vereiniging vertegenwoordigd.

Door den voorzitter van den Consistoriaalraad werd de vereniging namens de regering begroet, die daarbij uitsprak dat zij »onontbeerlijk« mocht genoemd worden. Deze spreker was zeker niet, dat de vereniging over geheel Duitschland en Zwitserland verspreid, na een arbeid van dertig jaar over zes zendingen beschikt, die 400 volgelingen in de Heidenwereld hebben aangeworven. Een der predikanten der stad Brunswijk liet in zijn feestgroet zich niet zeer waardeerd uit over de oude Zondingsverenigingen. Deze noemde hij »Handwerkerszendingen«, omdat zij hare zendingen in Seminarie opleiden. Hij brak den staf over de »enge dogmatische boeien« der andere Zondingsverenigingen, terwijl hij de ruimhartigheid der Protestantische Zondingsvereniging roemde, die plaats laat voor de ontwikkeling van nieuwe vormen van het Christendom, ook wanneer daarbij in plaats van den doop een nieuwe manier van leden op te nemen gevolgd wordt.

Schoon de Leipziger missie al sedert 60 jaar als arbeidsmethode gesteld heeft, dat men de zeden en gewoonten der te bearijden heidenen zooveel mogelijk moet ontzien; dat men niet moet Europeatseren; dat men zich behoort aan te sluiten bij de reeds voorhanden waarheids-